

הלקח הנשגב מפרשת במדבר שהיא מסך המבדיל בין הקללות שבפרשת בחוקותי לחג השבועות

והנה כלל גדול הוא שאין שום דבר במקרה, אלא כל פרט ופרט שתיקנו חכמינו ז"ל יש בו דברים עמוקים שאנו חייבים להתבונן בהם, הנה כי כן ראוי להתבונן מה שתיקנו להסמיך את הקריאה בפרשת במדבר לחג השבועות, ולהפסיק בכך בין הקללות שבפרשת בחוקותי לחג השבועות זמן מתן תורתנו.

"הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאין"

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה על פי מה שדרשו במדרש (ילקוט שמעוני פרשת במדבר סימן תרפד) סמיכות הכתובים בסוף פרשת בחוקותי (ויקרא כז-לד): "אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני". לפסוקים בתחילת פרשתנו (במדבר א-א): "וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר, שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם".

"בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה, אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם, שנאמר (תהלים צו-ז) הבו לה' משפחות עמים, כשם שבני מביאין (במדבר א-יח) ויתלדו על משפחותם, לכך מנאם בראש הספר הזה אחר המצוות (ויקרא כז-לד), אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני, ואחר כך, וידבר ה' במדבר סיני שאו את ראש כל עדת בני ישראל, שלא זכו ליטול את התורה אלא בשביל היחסין שלהן".

וכבר נתייגעו המפרשים לבאר כל אחד על פי דרכו בקודש, מהו הקשר בין "ספר יוחסין" לנתינת התורה לישראל. זאת ועוד, שהרי בהשקפה הראשונה מאמב זה סותר לכאורה למה ששינו במשנה (אבות פ"ב מ"ב): "והתקן עצמן ללמוד תורה שאינה ירושה לך", הרי מבואר כי התורה אינה ירושה אלא כל מי שמתייגע בה זוכה לתורה.

פרשת אחרי-מות, ולפי זה יוצא כי בערב חג השבועות שחל בשבת אנו קוראים פרשת נשא. אבל אצל אחינו בני חוץ לארץ ששמיני של פסח הוא יום טוב שני של גלויות, לכן הם קוראים פרשת אחרי-מות רק בשבת שלאחריו, ולפי זה יוצא שהם קוראים פרשת במדבר בשבת קודש ערב חג השבועות.

וכתב בשו"ת מהרי"ט (ח"ב או"ח סימן ד) לבאר לפי זה טעם לשבח, שבני חוץ לארץ נפרדים מבני ארץ ישראל בכל הפרשיות עד מטות מסעי, שאז הם מתחברים יחד על ידי שבני ארץ ישראל מחברים את שתי הפרשיות, ולכאורה היו יכולים להתחבר מיד אחרי פסח, על ידי שבני חוץ לארץ יקראו את שתי הפרשיות אחרי-מות קדושים ביחד כמו בשנה פשוטה:

"אשר עוד בקשה נפשו לדעת, מה טעם כשאיירע כמו שנה זו מעוברת שחל ח' של פסח בשבת, שבני ארץ ישראל קראו פרשת אחרי מות בו ביום, ובחוץ לארץ לשבת הבאה, ונמצינו נפרדים מבני ארץ ישראל בכל השבתות עד פרשת מטות ומסעי, ולמה לא נתחבר יחד תיכף בשבת שאחרי הפסח, ונקרא אחרי מות קדושים כמו שאנו מחברים אותם בכל שנה פשוטה".

ומבאר שם כי לפי תקנת עזרא, אנו רוצים לקרב ככל האפשר את הקריאה בפרשת בחוקותי לחג השבועות: "כדי שתכלה שנה וקללותיה", לפני חג השבועות. אולם אנו רוצים גם כן לקרוא עוד פרשה אחת לפני חג השבועות, כדי להפסיק בין הקללות לחג השבועות. לכן בארץ ישראל שאין לנו ברירה אנו מפסיקים גם בפרשת נשא לפני חג השבועות, אבל בחוץ לארץ עדיף לנו להשאיר את שתי הפרשיות אחרי מות קדושים נפרדות, כדי להסמיך את הקריאה בפרשת בחוקותי סמוך יותר לחג השבועות, ואחר כך להפסיק בין הקללות בפרשת בחוקותי לחג השבועות עם הקריאה בפרשת במדבר.

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה פרשת במדבר, דבר בעתו מה טוב להתבונן על מה שמבואר בשלחן ערוך (או"ח סימן תכח סעיף ד): "ולעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת". המקור לכך הוא במה שגילו לנו חכמינו ז"ל, כי עזרא הסופר תיקן לישראל לקרוא את התוכחות שבפרשת בחוקותי לפני חג השבועות, ואת התוכחות שבפרשת כי תבוא לפני ראש השנה: "כדי שתכלה השנה וקללותיה", כמו ששינו בגמרא (מגילה לא):

"תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר, עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה. מאי טעמא, אמר אביי ואיתימא ריש לקיש, כדי שתכלה השנה וקללותיה". ומקשה בגמרא: "בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה", פירוש, כדי שתכלה שנה וקללותיה לפני ראש השנה, "אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא", ומתריך: "אין עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ובעצרת על פירות האילן".

וכתבו התוספות (שם ד"ה קללות) הטעם, שאין אנו מסמיכים את הקריאה בפרשת בחוקותי לחג השבועות, והקריאה בפרשת כי תבוא לראש השנה, אלא אנו מפסיקים תמיד עם הקריאה בפרשת במדבר לפני חג השבועות, והקריאה בפרשת נצבים לפני ראש השנה: "לפי שאנו רוצים להפסיק ולקרות שבת אחת קודם ראש השנה, בפרשה שלא תהא מדוברת בקללות כלל, שלא להסמיך הקללות לראש השנה, ומטעם זה אנו קורין במדבר סיני קודם עצרת, כדי שלא להסמיך הקללות שבבחוותי לעצרת".

בשנה זו אנו סומכים על בני חוץ לארץ

כאן המקום להעיר, כי לפעמים בשנה מעוברת כמו בשנה זו, שיום השמיני של חג הפסח חל בשבת קודש, הנה מאחר שכאן בארץ ישראל כבר אינו חג הפסח, לכן אנו קוראים בשבת ההיא

עזרא הסופר תיקן לקרוא פרשת בחוקותי לפני חג השבועות כדי שתכלה שנה וקללותיה

תוספות: "מטעם זה אנו קורין במדבר סיני קודם עצרת, כדי שלא להסמיך הקללות שבבחוקותי לעצרת"

רבי מאיר שפירא: "בג' דברים ניתנה התורה, באש" אברהם אבינו כבשן האש,

"במים" כשקפצו ישראל לים בקריעת ים סוף, "במדבר" כשהלכו אחרי ה' במדבר בארץ לא זרועה

דבר אל בני ישראל ויסעו". קפצו בראש שבט יהודה ואחריהם כל ישראל במסירות נפש למים הסוערים, מוכנים ומזומנים לטבוע בים כדי לקיים מצות ה'.

אך ניסיון זה היה רק מסירות נפש של רגע מסוים, שהחל והסתיים בקפיצתם של ישראל לתוך הים, כי אז בא המאורע השלישי "במדבר" -

יצחק בנו על המזבח], ובכך נטע הכח של מסירות נפש בבניו אחרינו עד סוף כל הדורות.

אולם אם צעד זה של מסירות נפש היה רק של אדם יחיד מיוחד כאברהם אבינו, הרי בא המאורע השני "במים" - בשעת קריעת ים סוף, כשאמר הקב"ה למשה רבינו (שמות יד-טו): "מה תצעק אלי

לשונו הצח של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל

מפאת חביבות הדברים ראוי להעתיק את לשונו הצח מעשה ידי אומן של הגאון הגדול רבי יהודה מאיר שפירא זצ"ל, אחרי שהביא המדרש הנ"ל: "בשלשה דברים ניתנה תורה באש במים ובמדבר". על כך הוא מבאר:

"השקפת עולם מלא מקפת כל חיי עמנו ומאורעותיו, מתנופפת מבין שביבי אור דברי חכמינו ז"ל הקדושים אלה. עם ישראל מיום עמדו על הר סיני, חתחתים שונים שמו לו משנאיו עלי דרכו התורה, כל כלי יוצר הציבו נגדו להכחידו, והוא הגביר חיילים ויוסף אומץ. לא אחת חרף נפשו למות על מזבח אש-דת, עלה על המוקד ויקרב חלבו ודמו, שרף את גופו וקיים נשמתו - התורה הקדושה נשמת האומה כולה, וצווארו אשר פשט לשחיטה, נעשה לו שיש מוצק לבלי חת עוד מפני כל.

על מציאת אופי מקורי זה בישראל, העידו נאמנה שלשה כורי בוחן אשר עברו במו, עד שניתנה תורה לישראל, ואלה אשר יסמנו חז"ל באמרום, בשלשה דברים ניתנה תורה באש במים ובמדבר. אברהם אבינו ע"ה שהצטיין לראשונה בתכונתו זאת, והפיל עצמו לכבשן האש בעד אמונתו הטהורה, נתן עדות נאמנה כי הכרתו האלקיית טבועה כה עמוק בנשמתו, להשליך חייו מנגד ולמסור נפשו עליה.

ואם השתמש מופת זה רק על יחיד סגולה, עוד טרם יכולנו להראות באותות, כי עם שלם ימסור נפשו על דבר ה', כי הלא נקלה הוא להאמין על יחיד בחיר היצירה שיתן נפשו לקרבן על מזבח הדת, מלהאמין כזאת על אומה שלטה לכל שדרותיה, והנה בא ניסיון שני והראה בעליל מדרגת העם כולה. ישראל בא אל שפת הים, ושומע (שמות יד-טו) דבר אל בני ישראל ויסעו, קופץ לים הסוער ברעש, וקורא מתוך רגש קודש חרדת ה' (שמות טו-ב) זה אלי ואנוהו.

ועד כמה שמאורעות אלה, עלולים היו להקנות לעם סגולת נפש מלאת אומץ ועוז, זקוקים היו עוד למילואים, כי אם מקרה בודד מזעזע את נפש האדם לפרקים ומכשירו לעמוד בניסיון, עודנה השאלה במקומה עומדת, אם יוכל מצב רוח זה להיות בר קיימא, כי גם בהיות גורלו לסבול זמן רב בלי חשך [חסר], תהיה היכולת אתו לשאת בדומיה.

והנה בא ניסיון שלישי והעיד בו בישראל, הוא הולך למדבר שממה, מלאה נחשים ועקרבים, ובכל זאת הנהו מחזיק מעמד. אהבה זו מישראל להקב"ה מצטיינת כבר בדברי הנביא בשם ה' (ירמיה ב-ב) זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. וזהו שאמרו חז"ל בשלשה דברים ניתנה תורה, והם אש ומים ומדבר, על ידי שלשת הניסיונות האלה העולים זה על זה בערכם, כבשן האש, והעברה בים, והליכה במדבר, ניתנה לו לישראל התורה לנחלת עולמים, הניסיונות הללו היו ערובה בטוחה על עתידם הנצחי".

ונראה לבאר דברי חכמים וחידותם על פי מה שמצינו מאמר פלא במדרש (במדבר יז-א) על הפסוק הראשון בפרשתנו:

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני, למה במדבר סיני, מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה, באש ובמים ובמדבר, באש מנין (שמות יט-יח) והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש, ובמים מנין שנאמר (שופטים ה-ד) גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים, [הרים נזלו מפני ה', זה סיני מפני ה' אלקי ישראל], ובמדבר מנין, וידבר ה' אל משה במדבר סיני".

והנה ידוע כי בכל מעשי ה' טמונים דברים עמוקים, ובפרט בכל מה שעשה הקב"ה במעמד הר סיני, כשמסר התורה לכל ישראל עד סוף כל הדורות, הנה כי כן ראוי להתבונן מה ראה הקב"ה על ככה לתת תורה לישראל בג' מצבים אלו: אש מים ומדבר, מהו הלך הנשגב שרצה הקב"ה ללמדנו בזה.

אש מים ומדבר - ג' מדרגות של מסירות נפש

נקדים מה שמצינו בשו"ת "אור המאיר" (הקדמה) לגאון הגדול רבי יהודה מאיר שפירא ראש ישיבת חכמי לובלין זצ"ל ביאור נפלא, על מה שבחר הקב"ה לתת התורה לישראל בג' מצבים אלו: אש, מים, מדבר, על פי מה ששינוי בגמרא (ברכות סג): "מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר (במדבר יט-יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל".

ואמנם כן כאשר נתבונן בסדר ימות עולם של כלל ישראל, נראה כי תכונה זו של מסירות נפש טבועה בנפשם מאז שקיבלו את התורה בהר סיני, כאשר כפו עליהם רשעי אומות העולם לכפור בה' ובתורתו, לא נרתעו מלהישרף על מוקד האש, לא היססו לפשוט את צוואריהם לשחיטה, ובלבד שלא יבגדו בתורתם ובאמונתם בה'.

אולם אם נרצה לבחון מנין זכו ישראל לתכונה נפלאה זו של מסירות נפש לה' ולתורתו, כי אז עלינו לקיים מאמר הכתוב (דברים לב-ז): "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור", ואז יתגלו לנו בדברי הימים של כלל ישראל, שלשה מאורעות חובקי עולם של מסירות נפש: באש, במים ובמדבר, שסללו את הדרך לכלל ישראל עד סוף כל הדורות, להיות מוכנים ומזומנים למסור נפשם לה' ולתורתו.

"באש" - הכוונה על אברהם אבינו ראש האומה הישראלית, ששבר את כל צלמי תרח אביו ופרסם את שם ה' בעולם במסירות נפש, ולא נרתע מנמרוד הרשע שזרק אותו לכבשן האש בגלל אמונתו בה', [מסירות נפש זו נמשכה גם בעקידת יצחק, כשלקח אברהם את האש ואת המאכלת כדי להקריב את

באי עולם עוברין לפניו כבני מרון... ובחג נידונין על המים". ומפרש בגמרא (ס:): "מפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת, מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן".

והנה השל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק ג' מצוה אות ט) הביא בשם המקובל האלקי בעל "תולעת יעקב" דבר נפלא ונורא, שראוי לכל אחד לחזור ולשנן כהכנה לקראת חג השבועות, כי חג השבועות הוא יום הדין של מתן תורה, שבו נידונים נשמות ישראל שהן בבחינת "פירות האילן", על שיצאו מאילן הנשמות של הקב"ה, אם עסקו בתורה וקיימו מצוות התורה כראוי. והנה הם דברי השל"ה בלשון קדשו:

"חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה, ובפסחים פרק אלו דברים (דף סח:): הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם... מכל מקום (תהלים ב-יא) גילו ברעדה כתיב, והשמחה אשר שמח תהיה שמחה רוחנית, והודות והלל להשם יתברך שנתן לנו התורה, מתעורר מאוד בלבו להתקדש ולתקן מעשיו, ולהיות מוכתר בכתר תורה לקיים והגית בו יומם ולילה, כי היום הקדוש הזה הוא יומא דדינא.

וזה לשון תולעת יעקב דף נ"ח, ודע כי כמו שבראש השנה רצה הקב"ה להשיח ולדרוש מעשה בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם... כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם, להשיח ולדרוש על מעשה העולם ולדונו על פירות האילן... וכבר ביארנו כי הפירות הם, הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו שבטלו עצמם ממנה, והוא אמרם על פירות האילן, בלא השלימים בתורה ובמצוות כראוי".

בכתבי קודש רמ"מ להגה"ח ר' משה מיינער ז"ל (אות שלד) מביא על כך בשם הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז' זי"ע, שהיה רגיל לומר שהוא מתיירא מחג השבועות יותר מראש השנה, כי בראש השנה עיקר המשפט והדין הוא על גשמייות: "א קויליטש ארויף א קויליטש אראפ", כלומר "חלה יותר חלה פחות", ואילו בחג השבועות הדין הוא על רוחניות, אם עסקנו בתורה וקיימנו את מצוותיה כראוי.

יומתק לבאר לפי זה מה שאמר הקב"ה: "הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן". וצריך ביאור איך בהבאת שתי הלחם יתברכו "פירות האילן" - נשמות ישראל על יום הדין של מתן תורה. ונראה לבאר הכוונה בזה על פי המבואר בזוהר הקדוש (חלק א רס.), כי שתי הלחם הם כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה: "אורייתא דאקרי לחם דכתיב (משלי ט-ה) לכו לחמו בלחמי, ואנן

של"ה הקדוש: חג השבועות הוא יום הדין של "מתן תורה", על ביטול תורה וביטול מצוות התורה ח"ו

"בעצרת נידונין על פירות האילן", נשמות ישראל שיצאו מהאילן הקדוש נידונים אם עסקו בתורה כראוי

רבי ברוך ממעז'יבוז' זי"ע: אני מפחד מיום הדין של חג השבועות יותר מיום הדין של ראש השנה

הלקח מפרשת במדבר לעמוד בתורה הוא תיקון נפלא למי שלא עמל בתורה שהוא שורש כל הקללות

הבלי עולם הזה, הלכתם בדרכו של עשו הרשע שמכר ליעקב את עבודת הבכורה תמורת נזיד עדשים, ירשתם מישמעאל התכונה לצחק בעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, כיצד אתם רוצים לקבל את התורה שצריך מסירות נפש לקיומה.

יומתק לרמז ענין זה במאמר הקב"ה לישראל כהקדמה לקראת מתן תורה בפרשת יתרו (שמות יט-ה): "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", וכתב ב"שם משמואל" (פרשת נצבים שנת תרע"ו) בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע: "והייתם לי סגולה כמו נקודת סגול, דאפילו אתה מהפכה לכל צד תישאר בתמונתה".

לפי האמור יש לומר שרמז הקב"ה בכך לישראל את התנאי לקבלת התורה: "והייתם לי סגולה מכל העמים" - שתהיו בבחינת נקודת סגול הכלולה מג' נקודות, שלא תשכחו את ספר היוחסין שמסרו נפשם לה' בחוט המשולש של אש מים ומדבר, ועל ידי זה: "והייתם לי סגולה מכל העמים", כי העמים אין להם ספר יוחסין זה למסור נפשם לה', ובזכות זה: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

חג השבועות יום הדין של מתן תורה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר חכמתו העמוקה של עזרא הסופר, שסידר את סדר הקריאה בפרשיות התורה כך, אשר מצד אחד יקראו בפרשת בחוקות לפני חג השבועות: "כדי שתכלה שנה וקללותיה", ומצד שני הפסיק בין הקללות בפרשת בחוקות לחג השבועות עם הקריאה בפרשת במדבר, על פי מה שכבר הזכרנו כי בחג השבועות נידונים על פירות האילן, ומקור הדבר במה ששינו במשנה (ר"ה טז):

"בארבעה פרקים העולם נידון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל

מסירות נפשם של כלל ישראל כשיצאו ממצרים, שלא היססו ללכת אחרי ה' ארבעים שנה במדבר בארץ שממה, כמו שכתוב (שמות יב-לט): "ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם". ושיבחה הקב"ה על כך כמאמר הנביא (ירמיה ב-ב): "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

הנה כי כן זהו ביאור דברי חכמים וחידותם במדרש: "מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה, באש ובמים ובמדבר", כי שלשה מצבים אלו של מסירות נפש באומה הישראלית: באש, במים ובמדבר, סללו את הדרך למעמד הר סיני שכתר הקב"ה ברית עם ישראל לתת להם את תורתו, כי חוט המשולש זה של מסירות נפש הוא היסוד, לקשר הנצחי בין הקב"ה התורה וישראל בכל הדורות בבחינת (קהלת ד-ב): "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

"הביאו לי ספר יוחסין" של מסירות נפש

מעתה יאירו עיינינו וישמח לבנו להבין כוונת המדרש: "בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה, אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם... כשם שבני מביאין". לפי האמור הכוונה בזה, כי מאחר שמקרא מלא דיבר הכתוב: "זאת התורה אדם כי ימות באהל", אשר מכך למדנו: "שאינו דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה", לכן בני ישראל שיש להם ספר יוחסין מאבותיהם הקדושים שמסרו נפשם על קדושת ה' בחוט המשולש: באש במים ובמדבר, ראוי לתת להם את התורה בחזקה שימשיכו בדרכי אבותיהם למסור נפשם על התורה.

אבל אתם אומות העולם בני עשו וישמעאל, שאין בספר יוחסין שלכם שום מעשה גבורה של מסירות נפש לה' ולתורתו, אלא אדרבה קיבלתם ירושה של כפירה בה' ובתורתו כדי לרדוף אחרי

פרשת במדבר תיקון נפלא לביטול הקללות והמשכת הברכות

מעתה הנה מה טוב ומה נעים לבאר חכמת העמוקה של עזרא הסופר, שמצד אחד סידר לקרוא פרשת בחוקותי לפני חג השבועות: "כדי שתכלה שנה וקללותיה", כי מאחר שבחג השבועות נידונים על פירות האילן שהוא לימוד התורה, הרי ברור כי נידונים אם עמלו בתורה כראוי, שאז זוכים לקיים כל המצוות, או ח"ו שלא עמלו בתורה כראוי שזה גורם ח"ו לכל עבירות החמורות, לכן תיקון לקרוא פרשת בחוקותי לפני יום הדין של חג השבועות על לימוד התורה, כדי שבקריאה זו: "תכלה שנה וקללותיה".

אך מצד שני תיקון לקרוא גם את פרשת במדבר לפני חג השבועות, כדי להפסיק בין הקללות שבפרשת בחוקותי לחג השבועות. ולפי דברינו הביאור בזה כי הלקח הנשגב מפרשת במדבר הוא לעמול על התורה במסירות נפש, שהרי מטעם זה פתח הכתוב בפסוק הראשון: "וידבר ה' אל משה במדבר סיני", כמו שביאר המדרש שהתורה ניתנה באש במים ובמדבר, כדי ללמדנו שצריך לעסוק בתורה במסירות נפש, כאברהם אבינו שמסר נפשו בכבשן האש, כישראל שקפצו לים במסירות נפש, וכישראל כשיצאו ממצרים שהלכו אחרי ה' במדבר בארץ לא זרועה.

זאת ועוד שמטעם זה כתוב מיד בפסוק השני: "שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם". אשר חכמינו ז"ל דרשו מכאן, כי בכך סתם הקב"ה פיהם של אומות העולם, באומרו להם: "הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאים", כי רק בזכות התכונה של מסירות נפש שירשו מאבותיהם זכו לקבל את התורה.

הנה כי כן כאשר אנו מתבוננים בלקח הנשגב שאנו למדים הפרשת במדבר, הרי זה מסך ברזל המבדיל בין הקללות בפרשת בחוקותי, שהרי הקללות לא באו רק בעוון שאין ישראל עמלים בתורה, נמצא לפי זה כי אם אנו הולכים בדרכי אבותינו הקדושים שמסרו נפשם באש במים ובמדבר, כי אז מובטח לנו שתכלה שנה וקללותיה, ונזכה לצאת זכאים ביום הדין של מתן תורה, שישפיע לנו הקב"ה שפע חדש של השגות התורה, עם כל הברכות הכלולות בעסק התורה כמו שכתוב (משלי ג-10): "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד".

בתנאי: "ואם אתם עוסקים בתורה" בעמל וביגיעה. וכן שנינו (אבות פ"ב מ"ב): "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון".

וזהו פירוש הפסוק: "אם בחוקותי תלכו", כמו שפירש רש"י: "שתהיו עמלים בתורה", מבטיח לנו הקב"ה, "ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם", שתוכלו לשמור את כל מצוות לא תעשה ולקיים את כל מצוות עשה בלי שום מניעות מצד היצר, כי על ידי יגיעת התורה מבטלים את היצר הרע המונע את האדם מלקיים כל מצוות ה'.

מי שאינו עמל בתורה בא ח"ו לשבע עבירות חמורות

והנה כשם שישראל זוכים בכל הברכות בזכות: "אם בחוקותי תלכו", שהם עמלים בתורה, כך הקללות שנזכרו בפרשת בחוקותי הן עונש חמור על שאינם עמלים בתורה. דבר זה אנו למדים ממה שכתוב בהתחלת התוכחות (ויקרא כו-ד): "ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה, ואם בחוקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצוותי להפרכם את בריתי".

ופירש רש"י: "ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ולדעת מדרש חכמים, יכול לקיום המצוות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצוות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה... ולא תעשו, משלא תלמדו לא תעשו הרי שתי עבירות". בהמשך הדברים מפרש רש"י איך על ידי שאינו עמל בתורה הוא בא לידי שבע עבירות חמורות:

"ואם בחוקותי תמאסו, מואס באחרים העושים. משפטי תגעל נפשכם, שונא החכמים. לבלתי עשות, מונע את אחרים מעשות. את כל מצוותי, כופר שלא צויתים... להפרכם את בריתי, כופר בעיקר. הרי שבע עבירות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצוות, כופר בעיקר".

הרי לנו דברים ברורים כי אם אין האדם עמל בתורה, הרי הוא בא לידי כל העבירות החמורות עד כדי כפירה בעיקר, והביאור בזה, כי מאחר שאי אפשר להתגבר על היצר הרע כי אם על ידי העמל בתורה בבחינת עסק התורה, אין להם כח להתגבר על היצר הרע, ואז הם באים לידי כל העבירות החמורות.

מקרבין ביומא דחמשין דאתייהיב ביה אורייתא, שתי הלחם תורה שבכתב ותורה שבעל פה".

לפי זה יש לומר כי מטעם זה צוה הקב"ה להביא שתי הלחם בחג השבועות ולהניף אותם (ויקרא כג-כ): "תנופה לפני ה'", כי מעשה זה הוא קרבן כפרה בצירוף תשובה שלימה, לתקן מה שלא עסקנו כראוי בתורה שבכתב ושבעל פה, ונקבל על עצמנו שמעתה נעסוק בשתי הלחם בתנופה לפני ה', וזהו שאמר הקב"ה: "הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן", כי בזכות קבלה זו נזכה לשפע רב טוב של השגות התורה.

העמל בתורה הוא יסוד לקיום כל המצוות

והנה כאשר נתבונן בפרשת בחוקותי נראה יסוד גדול איום ונורא, כי השורש לכל הקללות והתוכחות שנזכרו בתורה הוא רק משום שאינם עמלים בתורה, כי עוון זה גורם לכל העבירות החמורות. ונפתח בדבר טוב במה שאנו למדים מתחילת פרשת בחוקותי, כי העמל בתורה הוא שורש לקיום כל המצוות, כמו שכתוב (ויקרא כו-ג):

"אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גשמיכם בעתם, ונתנה הארץ יבולה, ועץ השדה יתן פריו". ופירש רש"י: "אם בחוקותי תלכו, יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. ואת מצוותי תשמרו, הו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה-א) ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם".

יש לומר כי רש"י התכוון לפרש בכך המשך הפסוק, על פי מה ששנינו בגמרא (קידושין ל:): "כך הקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו". והנה מלשון ואם אתם "עוסקים" בתורה יש לדקדק, כי עיקר ביטול היצר הרע הוא על ידי עמל ויגיעת התורה.

דבר זה יש ללמוד ממה שביאר ה"טורי זהב" (או"ח סימן מז ס"ק א) מה שתיקנו לברך בברכת התורה: "לעסוק בדברי תורה", ולא "ללמוד דברי תורה", כדי ללמדנו שעיקר המצוה הוא לעסוק בתורה בעמל ויגיעה כדרך העוסק במשא ומתן, ומזה נשכיל להבין כי עיקר ביטול היצר הוא רק

לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com